

~::~~

YAKIN DOGU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

1958-1963-1974 KIBRIS OLAYLARINA AİT

CANLI HATIRALAR

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ

HAZIRLAYAN:

TİMUR UTLU

950546

LEFKOŞA

HAZİRAN 2000

II. GİRİŞ: 1958-1963-1974 OLAYLARI HAKKINDA TARİHİ BİLGİ	2-4
---	-----

III. 1958-1963-1974 OLAYLARINAAİT CANLI
HATIRALAR

1958 Magosa Yolunda Rum Pusu ve Zulmü	5-7
1963 Malzemeci Türk Askeri ve Şehit Arkadaşı Rumlara Esir Düşüş ve Kurtuluş	8-10 11--.13
1974 Yaralı Paraşütçü Türk Askerin Kurtarılışı İki Arkadaşın Şehit Oluşu	14-19 20
Mezarlıktan Yaşama Geri Dönen Bir Gazi	21-23

IV. ŞAHİS İSMİ DİZİNİ	24-25
-----------------------	-------

V. YER VE KURUMİSİMLERİDİZİNİ	26-27
-------------------------------	-------

ÖNSÖZ

Bu mezuniyet çalışması, 1999-2000 Öğretim yılında Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 1958-1963-1974 Kıbrıs Olaylarına Ait Canlı Hatıralar adıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı Kıbrıs Türk tarihine ve Türklerin yaşadıklarına ışık tutacak bilgilerin yaşayanların ağzından toplanıp metne aktarılmasıdır. Önce Giriş bölümünde adı geçen tarihlerde Kıbrıs'ta Türklerle Rumlar arasında yaşanan olaylar hakkında kısa bilgi aktarılmıştır. Daha sonra 1958, 1963 ve 1974 olaylarını yaşayanların anıları dinlenmiş ve toplanan canlı hatıralar kronolojik sırayla bir araya getirilmiştir. En sonda da canlı hatıralarda adı geçen kişilerle yer adları için iki ayrı dizin yapılmıştır..

Mezuniyet çalışması olarak Kıbrıs'ta Türklerin 1958-1974 yılları arasında yaşadıklarının olayları yaşayanlardan toplanması fikrini veren hocam Doç.Dr.Bülent Yorulmaz'a teşekkür ederim.

Lefkoşa, Haziran 2000

950546 Timur UTLU

GİRİŞ:

1958-1963

vel 1974

OLAYLARINA DAİR TARİHİ BİLGİ

1958, 1963 ve 1974 Kıbrıs Türkleri için üç ayrı önemli tarihtir. II. Dünya Savaşı sona erdikten sonra İngiltere yönetimindeki Kıbrıs'a adanın Yunanistan ile birleşmesini isteyen ENOSİS'ci kişilerin dönmesine izin verilmesi Rum liderlerin fanatik bir şekilde faaliyete geçmelerini sağlar. Önce 1950'de Makarios yemin ederek Başpiskopos olur. Kilisede ne olursa olsun ~~Enosis~~ ~~ideali~~ gerçekleştirmek için yemin eder; <Makarios 1954 yılında EOKA tehdit örgütünü kurar. örgüt Enosis'e karşı olanları ~~değışman~~ ilan eder. Enosis karşıtr. Rumlar bile ~~öldürölür~~. 1955-1958 yılları arasında yüzden fazla/Türk de yok edilin 1958 yılı adada iç çatışmaların doruğa. tırmandığı bir yıldır. EOKA'nın yayı:-attığı. teröortamında Türk halkının sesi olarak 1958 yılında 'Türk Mukavemet Teşkilata (TMT) kurulur. Lefkoşa-Girne, ~~Mayosa~~ Larnaka, Limasol Baf ve Lefke'de örgütlenir. TMT, 1958 yılı Mayıs ayında yayınladığı bir bildiride, "Yataksim ya ölüm! Ne Mutlu Türküm diyene!" cümleleriyle bildirisini bitirir. Kıbrıs'ın ~~değişik~~ bölgelerinde Türkler gösteriler düzenler. İngiltere Türklere verdiği sözleri tutmaz, Rum yandaşı gözüdür ve Türkler~azınlık olarak bakar. 1958'e damgasını vuran olay İnönü katliamıdır vs İnönü'den Magosa'daki işlerine giden 'bir otobüs dolusu Türk, EOKA'nın kurduğu pusuya düşer ve altısı şehit edilir.

Bütün bu olaylar nedeniyle Türkiye-İngiltere ve Yunanistan arasında görüşmeler başlar. 1960 yılında imzalanan federal bir anlaşma ile Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edilir. Bu devletin başkanı Rum yardımcısı Türk olacaktır. Merkezi idarede %70 Rum-%30 Türk şeklinde bir uygulama vardır. Bakanlar kurulu 7

Rum ve 3 Türk'ten oluşur. 1:ler ü.d cemaann da ayn veto hahları vardır. Bu anlaşmayı Türkiye-İngiltere ve Yunanistan garanti ederler. Ancak Cumhuriyetin kurulmasından bir süre sonra Makarios yeniden Enosis demeçleri vermeye başlar. Türklere karşı silahlanmaya başlanılır. 1963 yılında Rumlar yeniden Türklere karşı saldırır. 21 Aralık 1963 ve sonrasında Makarios'un halkına Kristmasmesajı yayımladığı sırada Rum asker ve polisler Türklere karşı saldırıya geçer. 1963 saldırılan sonucunda Türkler 103 köyü boşaltır ve %32 tapulu araziden %3'lük dar bir alana sıkışır. 1963-1974 yılları arasında yüzlerce Türk öldürülür.

1974 yılında Yunanistan'daki Cunta, Makarios'a karşı bir darbe düzenler ve Makarios adadan kaçır. Yerine Sammpson geçer. Kıbrıs Türkleri Türkiye'ye başvurarak adaya müdahale etmesini ister. Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'tir. Kıbrıs'a müdahale kararının alınması kolay olmaz. Ama Yunanistan'ında Akdeniz'e inmemesi istenmektedir. İngiltere'yle görüşmeler yapılır fakat bir sonuç alınamaz. Bunun üzerine gizli planlarla Türkiye'nin adaya müdahalesi başlar. 20 Temmuz 1974 günü Mehmetçik Gime kıyılarından Kıbrıs'a çıkar. Türkiye'nin otuz sıcak günü içeren müdahalesi sonucunda çokluk çocuk kurşunlanarak öldürülen ve toplu mezarlara gömülen Türkler, Doğu Akdeniz'in bu noktasında başka katliamlardan kurtulurlar.

KAYNAKÇA:

- 1) Halil Sadrazam, Kıbrıs'ta Varoluş Mücadelemiz, Şehitliklerimiz ve Anıtlarımız, Türkiye Şehitlikleri İmar Vakfı Yayınları, İstanbul, 1990
- 2) Mehmet Ali Birand, Otuz Sıcak Gün, Milliyet Yayınları, Eylül 1975

1958 SONRASI OLAYLARA AİT CANLI HATIRALAR

I. Magosa Yolunda Rum Pusu ve Zulmü

12 Temmuz 1958 Çarşamba günü sabahın ilk ışıklarıyla her günkü gibi işe gitmek üzere arkadaşlarla birlikte kahvede otobüs bekliyorduk. Saat altı buçuk sularında Magosa'ya gitmek üzere otobüse bindik. Oturduğum köyün adı İnönü idi. Köyümüzün etrafı Rum köyleriyle çevrili idi. O günlerde EOKA örgütünün faaliyetlerini arttırdığını hissediyorduk. Bunu bilmiştik için otobüsle yolda temkinli biçimde ilerliyorduk. Bir süre sonra Lisi yani Akdoğan köyüne vardığımızda yolun içine bir ağaş fil çevrildiğini gördük. Tam o sırada karşıdan bize doğru ateş açılmaya başlandı. O şaşkınlıkla ne olduğunu anlamadan otobüsün içine sığıttık. Fakat Rum ateşi kesilmiyordu. Ateş sırasında otobüsümüzü kullanan Yusuf Hasan'ın kolundan vurulduğunu ve o acıyla "yeter be arkadaş" dediğini duydum. Rumlar ateşe hiç durmadan devam ediyordu. Ateş sırasında otobüsteki arkadaşlarımızdan bazıları yaralandı, bazıları da hayatını kaybetti. Rumlar ateşi keserek aniden otobüse doğru ilerlemeye başladı. Ben ne yapacağımı şaşırmıştım. Rumlar otobüsün etrafını sarmıştı. O sırada ölü bir arkadaşım üzerine çekerek onun altına yattım. Ondan akan kanları elimle üzerime sürdüm. Rum askerleri otobüsün yanına geldi ve kapıyı açmaya çalıştı. Kapıyı açamayınca ateş ederek açıp içeri daldılar. Ölü olup olmadığımızı anlamak için hepimizi kontrole başladılar. Bu esnada EOKA Komutanı askerin birine: "Sen merak etme içeride ölmeyen biri varsa şimdi ölecek" diyerek askerden benzin getirmesini istedi. Bu sırada karşıdan ilerlemekte olan bir araba Rumları korkuttu.

EOKA komutanı bizi görüp TMT'ye haber verirler diyerek benzinden vazgeçti ve ayrılmaya karar verdi. Otobüste bir ben, bir de bir arkadaşım canlı kalmıştık. Arabanın bizim otobüse doğru yaklaştığını gören arkadaşım "bize yardım edin" diyerek bağırmaya başladı. Bunu gören Rum askeri arkadaşımı tam alından vurdu. Arkadaşım otobüsün penceresine asılı kaldı. Benim elimden bir şey gelemediği için hem kahroluyor hem de korkuyordum. EOKA komutanı yüksek sesle "ayrılıyor gidiyoruz" diye bağırdı ve hemen oradan ayrıldılar. Otobüsten indim ve yere oturdum. Gelen araba silahlı Türk TMT'ciler idi. Banane olduğunu sordular, Ben de olayı anlattım. Size kim haber verdi diye sordum. Bana Ahmet Kahvecidediler. Bu adam benimle beraber sağ kalan ve sonra alından vurularak ölen arkadaşımın babası idi. Olay mahalline geldiğinde oğlunun öldüğünü görünce perişan oldu. Bana nasıl kurtulduğumu sordu. Ben de "senin sayende babacığım" dedim. Bana sarılarak ağlamaya başladı ve oğlunun acısı içinde "Banane mutlu ki bir Türk gencini kurtardım" dedi. Ben de ona sarıldım ve hayatım boyunca onu hiç unutmayacağımı söyledim.

Özen Ali (Yaş:61) İnönü-Magosa (İngiliz Üslerinden Emekli)

1963 SONRASI OLAYLARA AİT CANLI HATIRALAR

I. Malzemeci Türk Askeri ve Şehit Arkadaşı

1963 yılının Aralık ayında savaşın yeni başladığı dönemlerde ben Türk Mukavemet Teşkilatı'nda görevli idim. EOKA'cıların Türklere saldırması üzerine TMT beni ve arkadaşım Mehmet Parçacı'yı teşkilata ve mevzilere gerekli malzemeyi yani yiyecek giyecek battaniye götürmek üzere görevlendirmişti. Bunun üzerine ben ve arkadaşım Lefkoşa'ya inip gerekli malzemeleri dükkanlardan ve evlerden toplamaya başladık. Yaklaşık dört beş saat malzeme topladık. İngiliz sömürge idaresinden kalma landrover arabaya doldurduk ve havanın kararmasını bekledik. Saat geçmek bilmiyordu. Aradan üç dört saat geçti ve saat 19.30 sularındayola çıktık. Bilindiği gibi şu anki yeni Girne yolu yoktu. Gönyeli yolundan gidilerek Boğaz'a varılıyordu. Ben arabayı kullanıyordum, arkadaşım yanımda oturuyordu. Arabayı yavaş yavaş kullanıyordum. Taşıdığım malzemeyi Rumların görmemesi için havanın kararmasını beklediğimden arabanın hızını yavaşlatmıştım. Ben ilk olarak Boğaz'a varılmadan önceki mevzileri dolaşıp malzemeyi dağıtmaya başladım. Üç dört mevzi geçtikten sonra sıra Boğaz'a malzeme götürmeye geldi. Arkadaşımla birlikte Boğaz yolunda ilerliyorduk. Bilindiği gibi Boğaz'ın üzerindeki dağın en yüksek yeri EOKA'cıları elinde idi. Ben de o dağın altındaki mevziye gidiyordum. Boğaz'a yaklaştığımda arabanın büyük ışıklarını kapattım ve küçük ışıklarla ilerlemeye başladım. Fakat Rum askeri kullandığım aracı farkettiler ve bize doğru ateş etmeye başladı. Aramızdaki mesafe de yaklaşık iki yüz metre idi. Ben o heyecanla arabayı hızla sürmeye başladım. Ama Rum askeri

arabaya devamlı ateş ediyordu ve üzerimize açılan kurşunlar bizim arabanın camlarını paramparça etmiş idi. Ben vurulmamak için arabanın ~~hemen~~ sağına doğru kırdım ve arabanın süratli gitmesi yüzünden aracı durduramadım ve bir ağacın üzerine çarptım. o çarpma esnasında daha önceden ateş açılarak kırılmış olan camlar ~~yanındaki~~ arkadaşım Mehmet:Parçacı'nın boğazını kesti ve o kesme sonucunda arkadaşımın-boğazından kanlar akmaya başladı. Ne yapacağımı şaşırdım. Zaten araba da çarpma esnasında durmuştu. Ben elime bir bez alıp kanı durdurmaya çalıştım ama çabalarım boşa çıkmıştı. Çünkü arkadaşımı ellerimin arasından kaybetmiştim ve Mehmet Parçacı orada şehit olmuştu. Ben ne yapacağımı bilemiyordum. Yarım saat orada oturdum. Hem ağladım hem de düşündüm; Hiç yoktan da olsa görevimi tamamlamak istedim. Direksiyonun başına geçerek arabayı çalıştırdım. Yoluma devam ettim ve sonunda Boğaz'a vardım. Malzemeyi askerlere dağıttım. Buôlaya anlatamayacağım kadar çok üzülmüştüm. Tek tesellim görevimi yerine getirmektir.

Nihat Şenkaya(Yaş:67) Lefkoşa (Emekli)

II. Rumlara Esir Düşüş ve Kurtuluş

1971 yılı Ağustos ayında 30 Ağustos Zafer Bayramı törenleri için prova yapmak üzere haftada üç kez Serdarlı sancağına bağlı Gönendere köyüne .giderdik. Otobüste otuziki mücahit arkadaş ve takım komutanı .buh,111.prdu. Köyümüzün dışına çıkıp Mağusa yolu İnönü ayrımında otobüsle /yol alırken bir beyaz arabanın anayolda bir ileri bir geri gittiğini gördük. Otobüsü süren askere takım komutanı tarafından yavaşlaması emredildi. Otobüs yavaş ilerlerken karşıdaki beyaz araba yine bir ileri bir geri gitmeye devam ediyordu. Ben arabadakilerin tuzak hazırlamış olabileceklerini söyledim. Takım komutanı otobüsü durduttu ve benden yakındaki karargaha koşarak komutanlara haber vermemi istedi. Koşarken bir motosikletli Türk beni karargaha kadar götürdü. Karargahtan bir landrovere binerek gizlice .glay mahalline vardık. Dürbünle arabayı gözledik. Yine ileri g~i~i;gt<.i.ip geliyordu. Elimizde silahlarla ilerlemeye başladık. Tam anaygın.yal<laştığımızı sırada arabadan silahlı polisler fırladı ve bir andg.-Qtlc1nn içinden çıkan.Rum askerleri etrafımızı sardı. Ne Yc;J;Ri~iğımı.ıl şaşırmıştık. Askerler üzerimize doğru koştu ve ayrıçc1/ e>:i<I?!!tış-ü.p.ykapısrn açıp içeri girdiler. Ellerimizi havaya kc;tlç.lırm~~lnŞQylediler.Sayıcı fazla olduklarından bir şey yapamadık, ~onıt.ıtanında silahını aldılar. Rum askeri otobüsün g.treksiyonunao~rdu ve hep birlikte Mağusaya doğru ilerlemeye "pc;J;Şladık. Rum askerleri otobüste yüz üstü yere yatmamızı şg.yl~<.i.iler. ŞimdikiDörtYOlo zamanki Prasyoköyüne geldiğimizde R.µ.111.y askerlertnin ordaki karakolu çevirdiğini gördük. Ben bu

sırada Rumlar tarafından esir alınan hiç bir Türk askerinin geri gelmediğini düşünüyordum. Kendi kendime acaba bizi de öldürecekler mi diye sordum. Arabaya bir Rum komutanı gelerek teker teker inmemizi söyledi. Bizi karakolun bahçesinde bulunan hayvan barınağı gibi bir yere kapattılar. Sessiz bir bekleyiş vardı. Ben cebimden bir sigara çıkarıp içmeye başladım. Arkadaşım bana galiba son sigaramız dedi. Ben ise ona "Allah korusun. buradan kurtulacağız" dedim ama içimde de bir korku vardı. Aradan on dakika geçti. Bir Rum taksici karakolun önünde durarak, İnönü kavşağında mücahitlerin yolu kesip Magosa'ya giden Rumları İnönü'ye götürdüklerini Rum polisleri anlattı. Arkadaşlarım bana ne olduğunu söyleyince onlara bizimkilerin Rumları esir alıp İnönü'ye götürdüklerini ve korkmamalarını söyledim. Çok geçmeden teker teker Rum karakoluna çağırıldık. İfademizi aldılar ve ellerimize kara tahta vererek suçlu gibi resmimizi çektiler. Bunlar bitince tekrar bizi aynı yere koydular. Hava çok sıcaktı. Devamlı su içiyorduk. Fakat suyumuz birden kesildi, akmamaya başladı. Bir Rum askeri gelerek: "Ne oldu? Suyunuz mu kesildi?" diye bizimle alaya başladı. Ben çok sinirlendim ve bir gün bunların hesabım soracağız diye bağırdım. Rum askeri yanıma gelerek silahın tersiyle bana vurdu. Bana Rumca, seçimi kezzemsem beni vuracağını söyledi. Bir süre sonra Kıbrıs görüşmecileri Kleridis ile Denктаş karakola geldiler. Denктаş Rum karakolunda Türk esirleriyle görüşmek istediğini söyledi ve yanımıza geldi. Korkmamamızı, sabretmemizi. serbest bırakılacağımızı söyledi ve bir ihtiyacımız olup olmadığını sordu. Suyumuzun kesildiğini, sigaramızın olmadığını söyledik. Bunun üzerine Denктаş sanki önceden haberi varmış gibi cebinden yedi-

sekiz paket sigara çıkararak bize dağıtmaya başladı. Hepinizi burdan kurtaracağız, hatta bu akşam kurtulacaksınız dedi. Klerides ~~akşam~~ olunca Denктаş ile yanımıza gelip iyi akşamlar dedi ve ~~yanımızdan~~ ayrıldılar.

Zaman geçmek bilmiyordu. Gece saat bir buçuğa vardığında Rum polis komutanı arabamıza binerek köyümüze dönebileceğimizi söyledi. Takını komutanımız Rumlara silah çevirdiğinden salınmadı. Buna çok üzüldük. Yarın yanına geleceğimizi söyledik. Köye iki kilometre kala köylülerin ve ailelerimizin bizi davul ve zurnayla karşıladıklarını gördük. Tabii bu esirlikten kurtuluşumuzda en büyük etken mücahitlerimizin İnönü'de Rumların yolunu keserek onları esir almalarıydı. Yoksa hepimiz Rumların elinde ölmüştük. Ben ilk kardeşimi gördüm. Koşarak bana sarıldı ve ağladılar. Ertesi günü uyandığımda bu esir ~~dususu~~ peşinden unutamadığım olay, Rum gazetesinde ifadem alındıktan sonra çekilen resmimin suçluymuşum gibi çıkması oldu.

Soner Zort (Yaş:47)

Lefkoşa(Yapıcı)

1974 YILINA AİT CANLI HATIRALAR

I - Yaralı Paraşütçü Türk Askerin Kurtarılışı

1974 yılının 19 Temmuzgünü akşamüzeri gönüllü olarak BRT sitesinin arkasında bulunan bir takımda seferberliğe katıldım. Oranın takım komutanı kaydımızı yapıp beklememizi söyledi. Bir kaç saat bekledikten sonrabizleri çağırıp bir Tomson silahı ve elli tane menni zimmetleyip.bir.süre daha beklememizi emretti. Vakit ilerledi. Hava kararmaya başladığı zaman bir Landrorowere bindirildik. Komutanımızın emrini beklemeye başladık. Saat dokuzu doğru landrowerin ışıkları kapalı bir şekilde ilerledik.Gecekaranlığında,tarlaların içinde, yavaş yavaş şim.diki Sofu Oto Galerisi arkasında bulunan dere yatağının y@ındaki bir tepeye vardık. Ve hep birlikte landrowerden indik, T1.1.kım komutanının etrafı kolaçan etmesinden sonra bizlere A-4 mevzisinin kazılacağı yer gösterildi. Ben ve arkadaşlarınm bir ş~t içersinde muazzam bir mevzi hazırladık. Ve silahı mevziye ye~leştirdik.Daha sonra mevzidenyukarı çıkıpeimizdebulunan c;iltmşlıkavani karşımızda bulunan Rum Milli Muhafız Ordusu kampına ayarlamamız istendi. Kısa sürede havan çubuklarını dil<ip havanı Rumkampınıniçine nişanladık.Nöbetleşenöbetleşe uyumaya çalıştık. Tabii ki içimizde bulunan korku beni ve arkadaşlarımı pek uyutmuyordu desem yalan olmaz. Derken sabah beş sularında sırtımı şöyle yamaca çevirip gökyüzünü seyrederken Beşparmakdağları üzerinde birgürültü duyğum ve bir uçağın yükselişini gördüm. Tam bu sırada Rum kampı civarından silah sesleri yükselmeye başladı. Aniden ne yapacağımızı şaşırđık. Bu arada arkadaşlardan biri tepenin arkasındaki bir yere bıraktığı bisikletinde radyo olduğunu

söyledi. Ona gidip g tirmesini istedik. O radyoyu alıp geldiğinde marşlar  alındığını  t yduk. Bunun  zerine biz de Rumlara karşı ateş a maya ba lıjctık. Rum ordusu da bize devamlı ateşini sürdürüyordu. Varrg c m zle karşılık vermeye çalışıyorduk. O sırada Hamitk ,yl üzerinden onbeş kadar nakliye u ağının Göçmenköy'e q.tj ru geldiğini gördüm. Az sonra u aktan paraşütçüler cl.tlamaya başladı. Karşıdaki Rum kampından "Yunanistan g(ali.yor" diye Rumca  arkılar duymaya.iba ladım Uçaktan atJ.ijy anpara  t  leDikmenistikametinednipy r .meye ba ladılarl)l3azı .paraşütçüler yakınıma inmelerine rağmen:hep aynı y n,e/.doğruilerlediler. Yalnız bir para  t   bizi decge ip derenin diğ r tarafında bulunan ağ cların.içine düştü. Tabii ki ben :):)-unların Türk m  yoksa>Rum askerleri mi oldukları konusunda emin değildim. Ama "büyük> ilititnalle <Türk askerlertdir diye düşünüyordum., Derenin diğ r<tarafınadu, en para  t  n n de Rum tarafından açılan uçaksavar ateşi sonucu yaralanmış bir Türk askeri. ola.bileceğinitahmin ediyordum. Saatlerce beklememizerağmen o<para  t   düştüğü yerden ne Rum, ne de Türk tarafına doğru.iilerledi Bu durp nı. karşısında arkadaşlarımla konu arak   beni korurnatq.rınıve onun yanma gitmek arzusunda olduğumu söyledim.<<Onlar  para  t  n n düştüğü yere gitmenin tehlikeli olduğunu.belirterek gitmememi istediler. Ama ben oraya gtmeyiskafamakeymu tum, Ne olursa olsun o askerin yanına gidecektim. Arkadaşlarıma beni korumaları için ısrar ettim ve ateş sesleri içinde dereye doğru koşmaya ba ladım..Derenin içine girdiğim zaman yanıma bir havan mermisi düştü. Allahtan patlamadı ama benim o anki korkum her şeye bedeldi. O korku ile dereden karşıya nasıl

geçtiğimi hatırlamıyorum. 11.1/11.1 D.erey.i.1 g@çinice bu-az<<iilendeui;asken
gördüm. Ona doğru il~leim. etye) başladım. Fakat onun Türk mü
yoksa Rum mu ol.d.ı.ğijnu bilmediğın için kendimi emniyete
alarak bir ağacın ar.fas.mageçtim. Ona Türkçe: "asker sen Türk
müsün?" diye seslençtin. O, elindeki tabancayı bana doğru çevirip
Türk olduğunu sö,yledi. Fakat silahın sustasını çekerek ellerimi
yakarıya kaldırma;ruive ağacın arkasından çıkmamı istedi. Bunun
üzerine Türk olduğumu söyledikten sonra onun istediklerini
yaparak ellerim havada yayına doğru ilerledim. Giydiğim
elbiseler sivil o,lcl.üğundan benim Türk olduğuma inanmadı.
Şüphelindi ve Pmla sorular sormaya başladı. öncelikle Türkiye
başbakanının J.<:imOlduğunu sordu. Ben de Bülent Ecevit, dedim. O
yine soru so,J,'11J.aya devam etti. Bu defa Dışışlerl bakanının kim
olduğunu sordu. Hasan Esat Işık diye cevapladım. Ama ne
yaparsam yapayım asker can korkusu içinde benim Tüfk
olduğuma inçl111.ıllıyor ve silahını dosdoğru üzerime doğru
tutuyordu. T-iJpiildi ben de korkmaya başladım. Ve askere: f"B~.
arkadaş! Be'll.Jfde\seningibi Türküm, artık silahını indir" ded.itrı,t
Ama ne ya:pşc:ını nafiile. Bir anda aklıma silahımın üzerind.e
bulunan TMT mührünü ona göstermek geldi. O ise, olduğum
yerde durmamı ve silahımı yere atmamı söyledi. Dedilder.i.l.li
yaptım. Silahı alıp mührü baktı ve TMT mührünü <gö.rc.üü,l
Peşinden bu silahı çalmış olabilirsin, dedi. Bana sorular sortllc.t?)ia
devam etti. Türkiye'nin en ünlü artisti kimdir diye bir soru sordu.
Ben de cevap olarak o zamanın ünlü artistlerinden: Y:ılmaz
Güney'in adını verdim: O yine savaş psikolojisi içindēi/ij,ana
inanmıyordu. Tam bu sırada Rum kampım ve oradakiiYin,an
bayrağıJn gösterip "orası Rum kampıdır" dedim. Türk .:k;;miinin

bu /āra/fa' o/o27/UL?u re be.zu'.D?? de J~~..ub" 'g-o~ .ff'U/'~ara geldiğimi. anlattım. Bizim bölgedeki tepelerde yer alan "Nemutia Türküm diyene!" yazısını okudum. O hala bana savaş sırasında böyle taktikler yapılabilir diyerek inanmıyordu. Çünkü kendisi Türkiye'den geldiği için yabancı olduğu bu bölgede ne tarafın Türk ne tarafın Rum kampı bölgesi olduğunu bilemiyordu. Bu sırada ben askerin ayağından kanlar aktığı gördüm ve "Asker! Sen yaralısın" dedim. Ufak bir sıyrık diye cevap verdi. Ben tekrar kendisine, onun paraşütle buraya düştüğünü gördüğümü ve kurtarmaya geldiğimi söyledim. Sen niçin hala bana inanmıyorsun. deyince asker yumuşadı. Seni bizim mevziye götüreceğim, dedim. O, yanındaki mermi kasasını alıp önünde yürümemi istedi. Ben kasa elimde, o silahıyla arkamda ilerlemeye başladık. Bir süre sonra aniden "dur" dedi. Ayağı yaralı olduğundan yorulmuş, dinlenmek istiyordu. Ben kendisine, "fazla kan kaybettim. Eğer izin verirsen yaralı ayağına bakayım" dedim. İzin verdi. Bir çapıt parçasını yaranın üst tarafından iyice bağladım. Akan kanın biraz azalmasını sağladım. Asker hem yorgunluktan hem de çok kan kaybettiğinden yorgun düşüp uyuya kaldı. Biraz uyusun dedim. Bu sırada savaş ve ateş sesleri tüm şiddetiyle sürüyordu, Havan mermileri bir sağımıza bir solumuzadüşüyordu. Ben askeri uyandırarak burada durmamızın tehlikeli olduğunu ve hemen mevziye doğru ilerlememiz gerektiğini söyledim. Onu tutarak silah sesleri içinde mevziye doğru beraber yürüdük. Aman Allahım mevziye vardığımızda orada bizden kimsenin kalmadığını gördük. Yaralı asker silahını bana doğru çevirerek beni tuzağa düşürdün, dedi. Ben ne yapacağımı şaşırdım ve ona yalan söylemediğimi anlattım. Fakat

Yaralı asker bana inanmıyor ve silahı üstüme tutup seni şimdi vuracağım diyordu. Ben çok korkuyordum. Yapacak bir şey bulamıyordum, beni vuracaktı. Asker beni tam vuracaktı ki tepenin üzerinden bir mücahit çıkarak bize mevziyi terkettiklerini ve yaralı tepeye...

mermileri oraya düştüğünden ter'z. etm.nş\erö.i. M.ü.ca'uô.inbu. seslenişi üzerine yaralı asker, elindeki silahı/ bırakarak bana sımsıkı sarıldı.

Ölümler yüz yüze gelmek-ben' çok korkutmuştu. Herşey durulduktan sonra yaralı asker bana şu itirafta bulundu: "Dua et ki tabancanın tetiği mücahidin seslenişinden önce tütüklük yapıp. Yoksaseni vuracaktım." Asker, silahı tamir etmemizi için beri deri bir tornavida bulmamı söyledi. Ben> askerden bil' ricada bulunarak bu silahı bana hediye etmesini istedi. 1. i. m. Beri i öldürmeyen bu tabancayı ömrümün sonuna kadar saklamak isterim, dedim. O da bunu kabullendi. Ama şimdi bu < gibi konularla oyalanmamamız gerektiğini söyledi. A-6 mermilerini getirmemi istedi. Ve silahı Rum mevzilerine çevirip bütün mermileri boşalttı, Bir anda Rum mevzisi sustu.

Soner Zort (Yaş:47)

Lefkoşa(Yapıcı)

II. Rum Ateşi İçinde İki Arkadaşımızın Şehit Oluşu

Yine 1974 ~~~~~L~~~~~"L~"L~~~~~
iken an.\q.en. °R,1,-m. -a.tic~\b~\9-q.1... 'LeTe üü.~en. m.errm\c~r uu.muum.
kurşu.I\."~\~\ô.i' Ve,/.":lem.en oröa bulunan dikenliklerin. arasına
saklaı.ıô.w.~1:;f. ..lumlar ateşi kesmediler ve. durmadan bana
dağı:-m~c:tJ~ş~ ğ~yc:Un etiler. Ben akşama kadar o dikenliklerin
ar9-Ş!ijc.l.9-i/Şa.ltj.t:U1çtıpı. Bir türlü kendi mevzimize geçemiyordum.
G~ç~yiorclc:l., clil<~klerin içinde geçirmeye mecbur kaldım. Gece
saat.dokuz olupç:9-i Rumların Gönyeli bölgesine tanklarla saldırıya
geçtiklerini ggfcıppı. Bu saldın sabahın ilk saatlerine kadar sürdü.
Sabah olıı.11ç9-.. JJpırl< uçaklarının Rum tanklarını bombaladığına
şahit'.Qlciıppı.İij~n...mevzime koştum.. Türk uçaklarından cesaret
alarak Rıppı.k9-Wpınc:l.yaylım ateşine başladık. Kampa doğru bir
voşwagen arc:11Ja.mıı, 'g~ldiğini gördüm. Durmayan arabaya ateş
ettik. Rumdular .ve ateş üzerine kampımızdan uzaklaştılar. Biz
Rumlara ateşe devam ederken onların havan mermileri de bizim
aramıza düşüyordu. İki arkadaşım düşüp patlayan havan
mermisiyle öldüler. Onları müdahalemize rağmen kurtaramadık..
Başımdan geçen bu olayları dün gibi yaşıyor ve hatırlıyorum.

Soner Zort (Yaş:47))

Lefkoşa (Yapıcı)

III. Mezarlıktan Yaşama Geri Dönen Bir Gazi

1974 / yılında hapishane bölgesindeki golf sahasında mevzide arkadaşlarla nöbet tutuyordum. Birden üzerimize Rumlar geldiğini gördüm. Yanımızda pek fazla menni ve silah da bulunduyorduk. Biz onları görünce ateşe başladık. Onlar da bize doğru ateş etmeye başladı. Fakat bizden fazla olduklarından pek fazla şey yapamıyorduk. Yaklaşık yarım saat birbirimize ateş etti. Silahımda, kurşunum bitmişti ama yanımda bir el bombası bulunuyordu. Ben arkadaşlarıma, "beni koruyun da bombayı gidip üstlerine atayım" dedim. Onlar buna razı olmadılar ama ben yapmaya kararlı idim. Çünkü Rumlar kalabalık bir şekilde bir çukura gizlenmişlerdi ve oradan bize doğru ateş açıyorlardı. Eğer biraz yakınlara koşup el bombasını atabilirsem hepsini birden öldürebilirim diye düşünüyordum. Ve birden olduğum yerden fırlataraj(Rumlar üzerine doğru koşmaya başladım. Tabii ki bu arkadaşlar da beni korumaya çalışıyorlardı. Ben bir süre ilerledikten sonra Allah'ın da yardımıyla Rum askerlerinden çıkan kurşunlardan kaçtım ve onlara yirmi metre kala belimde bulunan el bombasını onların bulunduğu çukura doğru fırlattım ve geri çekilmeye başladım. Bombayı gören Rum askerleri bulunduğum çukura kaçmaya çalışıyorlardı. Attığım el bombası havada bir süre gittikten sonra çukura düştü. Fakat ne aksilik ki bomba patlamamıştı. Ben geri mevziye koşarken arkama dönüp bakırdım Rumlardan gelen bir kurşun benim gözüme isabet etti ve ben yere yığıldım. Bayılmışım. Arkadaşlarım yanıma gelip bakmışlar fakat beni öldü sanmışlardı. Beni kucaklayıp mevziye götürdüler. O zamanda

ölüleri toplayıp bir kamyonu koyuyorlar ve toplu bir şekilde mezarlıkta gömmüyorlardı. Beni öldüren arkadaşlarım da aynısını yapıyorlardı. Beni gömmek üzere kamyonu atıp mezarlığa gittik. Yaklaşık yirmi dakika ilerledikten sonra mezarlığın yanına kamyonun alarak mezarlığın yanına getirdik. Zamanlar belli bir rahatsızlığı olup askere gidenlerde ölümleri ile görevlendirilirdi. Sırayla bizleri de ölümleriyle alarak mezarlığa gömüyorlardı. Benim halim de alarak mezarlığa götürdüler. Tam o esnada mezarlığa görevim benim kardeşimdi. Yanıma gelmiş fakat ben pek tanınacak bir halde değilmişim. Bunları hiç hatırlamıyorum. Beni görünce ağlamaya başlamış ve başını göğsüme dayamış. Başını göğsüme dayadığında kalbim hız attığını farketmiş ve bu büyük bir sevinçle "kardeşim yaşıyor!" diye bağırmaya başlamış. Beni oradan hemen hastaneye götürmüşler. Gözümü gelen kurşun yüzümün de hemen yarıya parçalamış. Olduğu gibi yüzümü saran doktorlar orada tedavi edilemeyeceğini söyleyip beni Gülhane Askeri Hastanesi'ne yolladılar. Bu hastanede acilen ameliyata alındım. Üç-ört saatlik bir ameliyat geçirdim ve bir kaç gün hastanede kaldım. Amayanıma gelen doktorlara devamlı durumu soruyor, bir türlü onlardan yanıt alamıyordum. Yaklaşık bir hafta geçtikten sonra sıra yüzümde sanlı olan bantların çıkarılmasına gelmişti. Ben büyük bir heyecanla yüzümün ne hale geldiğini merak ediyordum. Doktorlar sargıları yavaşça yüzümden çıkardılar. Ben onlardan bir ayna istedim. Aynayı elimime aldığım anda kahrolmuştum. Çünkü yüzümün yarısı tanınmayacak hale gelmiş, bir gözümde kör olmuştu. O anı hiç bir zaman unutamam.

Bu ameliyattan sonra yüzümün düzelmesi için defalarca operasyonlar geçirdim. En sonunda yüzümün yarısına protez? gözüme ise takma göz takıldı. Ben yine Allaha şükrederek, hiç yoktan beni hayatta bıraktı dedim. Şu an malul gazi olarak hayatımı sürdürmeye devam ediyorum. Rumların yüzümde bıraktığı izi hiç bir zaman unutmadım ve hayatımın sonuna kadar unutmam.

Galip Nalbantoğlu(Yaş:50)

Geçitkale(Odacı)

~h~\..~\~\.. \A.L\..~\.

A

Ahmet Kahveci,

B

Birand, Mehmet Ali 4.

D

Denktaş Rauf, 12, 13.

E

Ecevit Bülent, 4, 17, 24.

G

Güney, Yılmaz 17.

I

Işık, Hasan Esat, 17.

K

Kleridiş, 12, 13.

M

Makarios 3, 4.

N

Nalbantoğlu, Galib 23.

Ö

Özön, Ali 7.

P

l>arçacı:ic, Mel:n:n.et. 9, 10.

S

Sadrazam, Halil 4.

S

Şenkaya, Nihat 10.

Y

Yusuf Hasan 6.

Z

Zort, Soner 13, 19, 20.

YER VE KURUM İSİMLERİ DİZİNİ

A

Akdoğan, 6.

B

Baf, 3.

Beşparmak Dağları, 1.~1

Boğaz, 9.

BRT 15. 11. 12.

D

Dikmen, 16.

Dört Yol, 11.

E

Enosis, 3, 4.

EOKA, 3, 6, 7, 9.

G

Geçitkale, 23.

Girne, 3, 4, 9.

Göçmenköy, 16.

Gönendere, 11.

Gönyeli, 9, 20.

Gülhane Askeri Hastanesi, 22.

H

Hamitköy, 16.

İ

İ. tıgiliz, 9.

İngiliz Üssü, 7.

İngiltere, 3, 4.

İnönü, 6, 11, 12.

K

Kıbrıs, 3, 4, 12.

L

Larnaka, 3.

Lefkoşa, 3, 9, 10, 13, 19, 20.

Limasol, 3.

Lisi, 6.

M

Magosa, 3, 6, 11, 12.

P

Prasyo, 11.

R

Rum Milli Muhafız Ordusu, 15.

S.

Serdarlı, 11.

Sofu Oto Galerisi, 15.

T

TMT, 3, 7, 9, 17.

Türkiye, 3, 4, 17, 18.

Y

Yunan, 17.

Yunanistan, 3, 4, 16.

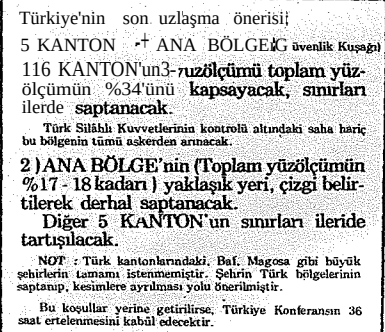
ÖLÇEK: $\frac{1}{506.880}$

O anda Türk birliği

Türk önerisi KANTONLARIN
yaklaşık bölgeleri

leri ve

NOT: Köylerin yerleri ve kanton çizgileri yaklaşık

«Milliyet Grafik Servisi tarafından hazırlanmıştır.»

12 **A**gustos **P**azarites

(Ergin Konuksever'in albümünden)

...ve direnmeye gelen müccahitler.

Besparmak dağlarındaki baskı, Hava Kuvvetleri'nce
açılınca eğlenen Mehmetcik.

(Ergin Konuksever'in albümünden)

(Ergin Konuksever'in albümünden)

İlk geceki korkulu baskını püskürtüp, köprü başını tutabilen kumanda heyeti: Jandarma Tabur Komutanı Binbaşı Hasan Cemil, General Sabri Demirbaş, Hava İndirme Tabur Komutanı Binbaşı Sezgin Kurt.

SAMPSON DA DEVRİLDİ, YUNAN HÜKÜMETİ DE...

KIBRIS'TA

Makarinos'u bir darbeyle düşürüp başa geçen Sampson'un yerini Rum Cemaat Meclisi Başkanı Klerides aldı

YUNANISTAN'DA

Gizlice ulusal birlik hükümetini kurmak için Paris'te bulunan Karamanlis'i Atina'ya çağırdı

AYRINTILI HABERLER ORTA SAFFADA

SEKİZ
10
SATA
100
KİRA

Milliyet
Halk Gazetesi

VEZAY İKİNCİSİ

TBMM TOPLANTISINDA
YAPILAN AÇIKLAMA:

ŞEHİT: 57
YARALI: 184
KAYIP: 242

DURUM

BİLANÇO

Halkın bilmesi için... (The text is too small and blurry to transcribe accurately, but it appears to be a detailed report or balance sheet related to the military situation.)

Günay, asker alının 600 kişi... (The text is too small and blurry to transcribe accurately.)

AYRINTILI HABERLER ORTA SAFFADA

**HAVA ALANLARI
TRAFİĞE AÇILDI**

... (The text is too small and blurry to transcribe accurately.)

**ORDU-MİLLET
ELELE KAMPANYASI**
... (The text is too small and blurry to transcribe accurately.)

**CENEVRE
KONFERANSI
YARIN
AÇILIYOR**

İngiliz Dışişleri Bakanı... (The text is too small and blurry to transcribe accurately.)

Rusya, Kıbrıs'ta
eski statüsünü
kalmasını istiyor

**Lefkoşa Hava
alanını Türk
birlikleri aldı**
... (The text is too small and blurry to transcribe accurately.)

AYRINTILI HABERLER ORTA SAFFADA